

Балгъсна колхозмудар күч-көлснд мөнъг өглгънә д и г а с

Колхозникүдт күч-көлсидн мөнъг өглгънд орнас ави колхозникүд селәнә эдл-ахун производствд шуми-гъа кевәр көдлдж йовна. Колхозникүд кедж күүцән көдлшин көлсндән мөнъгәр авдган ашд колхозин эдл-аху улм цаарандиь бсәд бргджд, колхозникүдин бәәдл-джиргъл бай-ждад йовна.

Балгъсна 4 колхоз 1959 джилин февраль сарас ави колхозникүдт кедж күүцән көдлшин көлсидн мөнъг өглгънд орла. Тегәд колхозникүд көдлшин көлсндән сар болгъи джал авна. Колхозникүдт сар болгъи джалв өглгънд Ленинә пертә болн «Победа» колхозмуд түрүн болдж орла. Наадк хойр колхозмуд эн деер келгдсн колхозмуд дахдж колхозникүдт джалв өглгънд бас оричала.

Селәнә эдл-ахун көдлшит эврәнн дурн седклән тәвджд көдлсн колхозникүд көлсндән мөнъг сәәнәр олцхана. Келхд, ода эн колхозмудин ах хөбчр сар болгъи 1500 арслнъ мөнъг авцхана. Урдн болхла, ах хөбчир зугл 800—900 арслнъ сардан олдг билә. Ода ах үкрчир сардан 1200—1300 арслнъ, саальчир 800—900 арслнъ мөнъг олцхана. Улгүрлхд, Сталинә пертә колхозин ах хөбч үр П. Болдуев эн джил 10 сарин туршарт дундлад сар болгъи 1300 арслнъ мөнъгнә джалв авчана. Эн колхозин ах хөбч үр Ф. М. Корниенко сар болгъи 1400 арслнъга джалв авчана. Ленинә пертә колхозин ах үкрч үр В. Барзаков сар болгъи көлсндән 1300 арслнъ, Сталинә пертә колхозин тугълч Шестопалова сардан 750 арслнъга джалв авна.

Эн джилин 10 сард балгъсна колхозмуд колхозникүдт көлснә джалв өглгънд 8 сай арслнъ гаргъв. Болв, зәрм колхозмудин ах тоочир болн гардачир колхозникүдин кедж күүцән көдлшин кемдждәгъинь эртәснъ бицәдж, ямаран көдлши кедж күүцән, терүнднъ недү мөнъг өгх болна, терүгинь колхозникүдт цәәлгәджд өглгънә кергиг сулар кесн учрар, Ленинә пертә болн «Страна Советов» колхозмудин хөбчирин, үкрчирин бригадс көлснд мөнъг өглгънә шин янзиг одачн меджд авад уга.

Балгъсна колхозмуд колхозникүдт көлснә мөнъг өглгънә кемдждәг дигләджд белдждәх цагт, балгъсна күүцәгч комитетин шишлиъ комиссин батлсн кемдждәгъәр хөбчир, саальчир, үкрчир, механизатормуд болн талдан чиги колхозникүд кесн көдлшин ашар джалв авх зөвтә гиджд батлдж авсн кемдждәгъәр өгх зөвтә бәәсмн. Тегәд колхозмуд тер батлгдсн кемдждәгъәр гардвр авч, колхозникүдт көлснә мөнъг өгх зөвтә бәәсн болхла, зәрм колхозмуд көлснә мөнъг өглгънә кемдждәг вврәгъәрн кегъәд йовна.

Улгүрлхд, «Страна Советов» колхозд хөбнәс хургъ авсиднъ болн хургъ гару угагъар хадгълсиднъ — 36 арслнъ өгнә, болв батлдж авсн кемдждәгъәр болхла, 30 арслнъ өгх бәәсмн. Хөбнәс нег килограмм воос киргәджд авсид өгх мөнъгнәс 80 деншиг икдүлдж, тохита хуциг мөг тәвагъид сәәнәр белсид — 25 арслнъ өгнә, батлсн кемдждәгъәр 10 арслнъ өгх зөвтә бәәсмн. Сардан хургъи болгъини гару угагъар хадгълсн болхла, терүнднъ нег арслнъ өгхли ормд 2

арслнъ өгчәнә. «Страна Советов» колхоз хуц болгъини гару уга хадгълсиднъ 10 арслнъ, Сталинә пертә колхоз — 20 арслнъ өгнә.

«Страна Советов» колхозд зуян цагт саальчд саалин үкрмүдәсн нег центнер үс сааджд авсн төләиднъ 20 арслнъ өгх бәәсн болхла, 30 арслнъ өгнә, үкрәс тугъл әрүлменд авсиднъ 50 арслнъ өгхли ормд 100 арслч өгнә. Кедж күүцән көдлшин кемдждәнъ уннъ икәр бөдлсн бәәнә. Колхозмудин правленъс кергтә-керг уга көдлшин уннъ бөдлүләд, мөнъг вән бишәр гаргъна, ик хаджгър гиджд санх кергтә.

Нүүрлгч колхозмудин саальчир 20—25 үкр бий деерән дааджд авад, асрдж хадгълна. Эн дамшлитг олзәджд, оли үкрмүд асрхин ормд Элст балгъсна колхозмудин саальчир 1000 литр үс бгдг 12—14 үкрмүд асрна. Сталинә пертә колхозин бригад болгънар малин хот-хол харджд хәләдг объездчикүд көдлждәнә, әди сар болгъи 450 арслнъга джалв авцхана. Әди үвлин цагт ю кенә? — гиджд сурхла, төрүц, ямаран чиги көдлши кехш гиджд келцхәнә. Эн колхозин темснә бригадт моторист джилин туршарт, сар болгъи 500 арслнъга джалв авчкәд хара кевтнә. Эн моторист хаврин, зуни цагт көдлхәс биш, наадк цагла көдлши кемдждәхми уга.

Ленинә пертә колхоз, МТФ-д манач болдж көдлждәх Джоковд сар болгъи 450 арслнъга джалв өгнә, МТФ-н көдләчир малдан хот зөбджд авч ирсид, силосин нүк сексид бас мөнъг өгнә. Малд хот-хол зөбджд авч ирх, силосин нүк секх керг малчирин — шишлиъ көдлши болджана. Тегәд ним көдлшит колхозин правленъ 15 минъгъин арслнъ гару гаргълсн бәәнә.

Элст балгъсна колхозмуд эн джилин 10 сарин дигәр 150—180 минъгъин арслнъ тараджд өдлдж. Тегәд колхозникүдт кедж күүцән көдлшин ашдмъ джалв өглгъниг цааранднъ дигләджд, кедж күүцән көдлшин кемдждәгъинь өән кевәр исджд, джил давтл гарсн өндүг унъгарнъ чивлх кергтә.

Колхозмудин правленъс болн партийн организацә цаг түдәд уга, экономическ комиссин көдлшиниг делгүрджд, колхозникүдин көлснә кемдждәг дигләд, колхозникүдин болх тоодана хурт белдх керг ик чирн зүүдждәнә. Тер төләд алык нег көдлшин кемдждәг шиндждлжд хәләгъәд, болх-болшиг көдлшит мөнъг гаргәдгав уурулхми. Колхозин орун деншиг болгъиниг әрвджд, селәнә эдл-ахун көдлшиниг цааранднъ делгүрлх кергтә.

С. ЧИПУРНОЙ.

